

NIEDŁUGO (207) av

W pisowni rozłącznej (149), w łącznej (58).

e oraz o jasne (w tym w e 1 r. błędne znakowanie).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w. s.v. długo.

O stosunkach czasowych (207) :

a. Przez przeciąg czasu oceniany jako krótkotrwały; post aliquot dies Miech; nec diu Modrz; aliquandiu, aliquantisper, brevis, parum diu, parumper, paulisper, paulo, paululum, paulum, perpusillum, pusillum, tantisper Cn [w tym: z czasownikiem impf (123), pf (13)] (155) : Nie długo fie gówno kurzy/ ktore wcielęcy dupie burzy. *March*¹ A4; *BierEz* B3, D3v; *FalZioł* I 96b; *GlabGad* E7v, K3v; *MiechGlab* 9; *RejRozpr* Ev; Nie długo być zemną dułzy *RejJóz* B4v; *RejKup* b6, b3v; *MurzHist* Bv; *LubPs* Zv; *RejWiz* 75v; *BielKron* A5, 10, 10v, 45, 90 (10); złączynstwa zaś choćby też nakritfze zataić fię w nich niemoga/ á wybadane/ niedługo mogą być zamilczane. *KwiatKsiąż* G2v, L2; *Mącz* 138d; *SienLek* 135, 162; *RejAp* 144, 171; *GórnDworz* T2 [2 r.]; *RejZwierc* 96v, 156v; A wżákże też Medowie nie długo płużyli/ Bo ich Mácedonowie Pańftw wżech pozbáwili. *WierKróc* A2v, A2v; *BiałKaz* D3; *BudNT przedm* a5v; Acz v niego porządek ná wżytkim záftanie/ Ale we łbie nie długo tylko po łniadanie *PaprPan* H2, Z3v, Ee2, Gg3; *SkarJedn* 336; *SkarŻyw* 244, 390; A gdy był trzeci raz wprowadzon tenże Koloman ná Kroleństwo Halickie przez Oycá Andrzeiá/ nie długo ná nim pánował *StryjKron* 330, 200, 275; *CzechEp* 379; *NiemObr* 38; *ReszList* 152; *ArtKanc* P18; *PaprUp* A4, Cv; Niedługo mą ofobą ćielzyć fye będziecie. (–) Czyli znowu ná woynę od nas poiedziecie? *ZawJeft* 21; *GrochKal* 9, 14; *PudłDydo* BB.

W charakterystycznych połączeniach: niedługo bując (2), (po)być [gdzie, z kim] (8), chleba jeść, cieszyć się (2), cirpieć (2), folgować, krolować, ([gdzie]) leżeć (4), w niewoli siedzieć, panować (7), płakać, pokoj mieć (zachować) (2), słynąć, szczęścić się, szkodzić, śmiać się, świecić (3), triumfować, trzymać (zatrzymawać) (3), używać (3), zostać; niedługo dobrze było; niedługo zamilczany.

Połączenia: »niedługo jeszcze« (1): Synaczkowie/ niedługo ieffcze iefthem zwámi [*adhuc modicum vobiscum sum*]. *Leop Ioann* 13/33.

»już niedługo« [szyk 2:1] (3): *WróbŻółt* S6; Wieręcie iuż nie długo nędzny nieboraku. *RejWiz* 93; *OrzRozm* Cv.

Przysłowia: co fie prętko wznieći to nie długo świeci *CzechRozm* 140; Iáko słomá gdy fię wznieći/ wnet łplonie nie długo świeci/ thák náfze dni dziś y wczorá/ czekać końca á wieczorá. *ArtKanc* P18v; Wízytkie kácerftwá iáko fię rychło wzniecą/ ták nie długo świecą. *WujNT* 740.

Gdy czego złe kto nabywa Niedługo tego vzywa. *RejKup* C; á w krotkiem czáście (iełli fię nięupámieftalz) przekłęctwo Boże vczuiefz: y nie długo cudzego vzywác będziefz. *ModrzBaz* 99v.

Bo powiedáią miedzy głódnemi nie długo miłość trwa *RejZwierc* 31v.

nie długo fie zbędzie co nie z Bogá będzie. *CzechRozm* 140.

nie długo kóniecznie Doniesie czáfzę páchołek do gęby/ A przedsię y w tym łtráć czáfem zęby. *KochPieś* 48.

Frazy: »by niedługo było« = *gdyby nie musiało to trwać zbyt długo* (1): Stegobych ćye błędu łácnó zeprzeć mogł/ by nyedługo było *KromRozm I* E4v.

»niedługo [kogo, czego] (będzie, było)« (12): Ale niedługo tey tu łkruchy Ieno poky prozne brzuchy. *RejKup* c8v; *BielKom* E3v; *RejWiz* 93; *RejFig* Aa3v; wżákże niedługo tey rádości iego było/ bo obaczył rychłą śmierć swoię *BielKron* 310v; *GórnDworz* Ov; Y żelázo chociay rzecz mocna/ ktorym nie pomlernie robią/ pewnie y tego nie długo będzie. *RejZwierc* 156v; *PaprpPan* Ff2v; *KochFr* 76; *KochFrag* 38; *LatHar* 578 marg; *SkarKaz* 552b.

»niedługo (tego) czekać« = *wkrótce nastąpi* (7): Bo około onego czału będą zabijac y wypędzac godne kapłany y zakonniki, podobno nie długo tego iuż czekac. *WróbŻolt* S6; *RejJóz* H6; *OrzRozm* Cv; *OrzQuin* Zv; *RejZwierc* [28³]v, [238]; *KlonKr* A.

Zwroty: »niedługo się bawiąc, się bawić« (2:1): *CzechRozm* 36; Ale nie długo fię báwiąc/ niechay łobie káždy przeczyta/ kátalog łpraw/ y wczynkow łielefnych *NiemObr* 116; Ne [!] długoś fye ná mieyfcu z towarzysftwem báwił *KochPam* 83.

»niedługo cirpieć [= *tolerować*]« (1): Ale Pan Bog nye długo tego łirpyeć raczył/ Wnet łkará to łákomłtvo *LubPs* R6v.

»niedługo czekać, czekając« (2:1): *RejPos* 127; Lecż zás nie długo czekáiąc/ wftąpił ná też mizerną Stolicę Eutychiuś *SkarJedn* 391; *KochPs* 43.

»niedługo się odprawić, w rzecz wdawać« = *krótco powiedzieć* (1:1): Teras łnchaycie dáley co mię tu zágnáło/ Nie długo fię odpráwię *Prot* A4; *NiemObr* 48.

»niedługo odwłaczać; niedługo odkłádając« (1;1): *KromRozm I* P3; A nye długo odkłádáyąc/ yutro dali bog tento práwy kołcyoł Krytułow [...] ná oko mi vkażełz. *KromRozm II* y2v.

»niedługo pamiętać, pomnieć« (1:1): A ták nie gnieway fie miły Pánie nie gnieway/ á nie długo pámiętay złości náłzych *RejPos* 47v; *KochPs* 160.

»niedługo się radzić, się rozmyślać« (1:1): *RejRozpr* E2v; Nie długo fię rozmyfláli/ łkoro głos Boży zá vyrzenim oney gwiazdy do łercá ich przyłzedł *SkarŻyw* 26.

»niedługo traktując« (1): A gdy fię nád Wilią wżyfcy łciągnęli/ wnet z wielkich kłodżin poczynili płoty/ ná ktorych kolálfy y wżyftko woienne narzędzie/ nie długo tráctuiąc/ przepráwili *StryjKron* 265.

»niedługo trwać (*a. zetrwać*) [*w tym: w czym* (7)], trwający; niedługo [czego] trwało« = *non diu permanere* *Vulg*, *PolAnt*; *momentaneus* *Mącz*; *neque diu consistere, non diu durare; parum diuturnus* *Modrz* (31:5;1): Nie ieft prawdziwy przyiaciel ktory niedługo trwa wprzyiacielftwie. *March*¹ A4; *FalZioł* III 20a; *March*³ V3v; *RejPs* 64, 150v, 157; *LubPs* H; *RejWiz* 46v; Tknełá też ná then czás y łpráwiedliwych pokułá śmierci/ [...] ále nie dłu⁸⁰ trwał gniew twoy. *Leop Sap* 18/20; *BibRadz* I 281a marg; *BielKron* 8v, 142, 216v, 262, 284; *Mącz* 117a, 230b; *RejAp* 104v; *RejPos* 239v, 334v; Lecż go to niepomału w rychle ołzukało/ Bo nie długo łtárcowi tych wczelności trwało. *HistLan* A3, A4v; *RejZwierc* 31v; *BudBib Sap* 18/20; *ModrzBaz* 49v, 57, 65, 91 marg; *SkarJedn* 262; *SkarŻyw* 352, 536; dla czego po odiáchániu Krolá Iágelá do Polłki nie długo trwały w pokoiu łpráwy Litewłkie *StryjKron* 482, 11, 587; *ArtKanc* R19; *WujNT* 563 [2 r.].

»niedługo się zbyć (*a. obyć*)« (3): rozłewce krwi ludzkiej nie długo fie zbęda ná zyemi. *BielKron* 114; *CzechRozm* 140; *KlonKr* wstęp A3v.

»niedługo z(a)mieszkać« (2): iż Pan nie długo zámiełzka ná wfpomożenie twoie. *RejPos* 126v, 128.

»niedługo żyw być (*a. zostać*), żyć, na świecie być« (4:2:1): Miał fyná Mátiafz [...] Ianá Korwiná/ ále inákfzego fzcześcia/ á teź nie dłuęo był żyw. *BielKron* 305, 145, 179, 299v; *HistLan* B2; *HistHel* D; *CzechEp* 378.

Szeregi: »niedługo i niewiele« (1): iź cokolwiek tu złęgo vćirpifz/ możefz to názwać *Modicum*, to iefł máłą rzeczą (*marg*) Nie dłuęo y nie wiele te⁸⁰. (–) *LatHar* 578.

»rzadko a niedługo« (1): Ktori fie rzadko fmieie á niedługo, bywa takt [!] dobrego rozumu *GlabGad* O4.

α. *Na przeciąę czasu oceniany jako krótkotrwały* (2) : bo świat dáć nam zwierchny ćielefny pokoy y to nie dłuęo y obłudnie może *SkarKaz* 209b.

Połączenie: »juź niedługo« (1): á iuź nie dłuęo temu čás zamierzác raczy/ iedno do zátřąbienia fiodemego Anyoła. *RejAp* 86v.

β. *O tekście (z dodatkowym elementem stosunku przestrzennego)* (1) : Owa nie dłuęo pifząc/ on pan młody z iámy/ Zoftał potym Cefárzem *RejZwierz* 39.

b. *Przed lub po przeciąę czasu ocenianym jako krótkotrwały; neque multo, non longe* *Mącz*; *exiguo, paulo* *Cn* [w tym: z czasownikiem *pf* (36), *impf* (13)] (52) :

α. *O czasie przyszłym: wkrótce, prędko; actutum, continuo, e vestigio, iam, mora nulla interposita, mox, sine mora, statim, subito* *Cn* (50) : Być czy mu niedługo wgrobie. *RejKup* E; *MurzHist* S4v; *RejZwierz* 61; *RejPos* 128; Opátem zoftał Klálfynfkim ále nie dłuęo vrząd złożył *SkarŻyw* 573 *marg*, 118, 391, 543, 569; *PudłFr* 9; *PaprUp* H; *ActReg* 115; *KochCzJan* A3; *WysKaz* 11; *SarnStat* 1301; *SiebRozmyśl* K3; *PowodPr* 39, 77; Idz profzę cię do niego, á fprawę tę odpraw, A ia cię w dworze nálfzym niedługo záltánę. *CiekPotr* 28; *CzahTr* By; *GosłCast* 68; *KlonFlis* G3v; *PudłDydo* A2, A4.

niedługo po czym (2): *LeovPrzep* B2; Záprawdę nie dłuęo po fmieci [!] Apoftolfkiey widziani fą dáleko inákfy fprawce w kościele Bożym *RejPosRozpr* c3v.

Połączenia: »juź (...) niedługo« (2): *RejAp* 87; ráćź Wászá Miłość Cefárka wftác/ iuź obiad będzie nie dłuęo. *WerGość* 245.

»niedługo potym, zatym« = *neque multo posty non longe post* *Mącz*; *non post multum* *Vulg* [szyk 10:5] (14:1): *BierEz* H3; chłopu yednemv kozuch barany dobri vkradl y toporek alyemv gi zafzią nyedlugo pothim thefz vkradziono *LibMal* 1545/104; *KromRozm I* F2; *Mącz* 175c, 250a; *Górndworz* Z4v; *HistRzym* 58; *HistLan* B4; Ali zá tym nie dłuęoź/ niebo fie zácmiło *HistHel* C2v, Bv, C3v; *SkarJedn* 228, 391; *SkarŻyw* 558; *WujNT Act* 27/14.

Frazy: »niedługo doczekamy [czego]« (1): Nie dłuęo doczekamy da Bog tey nowiny/ Ze fie rozlećą iáko lekkie perzyny. *KmitaPsal* A4v.

»niedługo przydzie [co]« [szyk zmienny] (3): przydzie na cię niedlugo ij na tve pokolenije wflytko zleć. *OpecŻyw* 77. *Cf* »niedługo przydzie ten czas«.

»niedługo przydzie (*a. przyść musi*) ten czas [iź]« [szyk zmienny] (2): Bo niedługo przide [!] ten Czas Iź vmilknie nie yeden zwas *RejKup* v8; *RejAp* 84.

»[co] niedługo ustanie [= *przestanie istnieć*]« (1): Aza to nyerozdźyelone ferce/ gđzye ten ták/ drugi ináczy/ á yedenze yuź ták/ yuź owák vczy: Vźrzyfz że to nyedlugo vftánye *KromRozm I* N.

»niedługo [*kto, co*] ustanie [= *zginie*]« (2): Zwałtony/ y [...] zftárzáły y zásiwiály/ nie długo vftáne.
SkarKaz)(2; *SkarKazSej* 659b.

β. *O czasie przeszłym: niedawno* [*przed kim, przed czym*] (2) : A to nye długo przed fmyercyą mowił *KromRozm III G4v*; okrom iednego Wacławá Czelkiego Krolá/ ktory teź był przed Lokietkem niedługo ná Kroleftwie Polkim. *StryjKron* 452.

Synonimy: a. krotko, nieco, niewiele; b.α. prędko, »w krotce«, wnet; β. niedawno.

Cf **DŁUGO, NIEDŁUGOTRWAŁY**

MM